

Sosiaali- ja
terveysministeriö

Potilastietojen luovuttaminen Uudenmaan erillisratkaisussa

Outi Äyräs-Blumberg
Neuvotteleva virkamies
18.9.2024

Tausta

- Uudenmaan alueen potilastietojen luovuttamisesta säädetään voimaanpanolain 64 a §:ssä
- Sääntely toteutettiin sote-uudistuksen yhteydessä, kun terveydenhuoltolain sairaanhoitopiirin yhteisrekisteriä koskeva 9 § kumottiin ja Uudenmaan toimijat toivat esiin, että pykälän mahdollistama toimintatapa pitäisi säilyttää
- Voimaanpanolain 64 a §:ssä säädetään väliaikaisesta tiedonsaantioikeudesta
 - Uudenmaan maakunnassa hyvinvointialueen, Helsingin kaupungin ja HUS-yhtymän terveystalveluja järjestävällä ja toteuttavalla viranomaisella ja sen lukuun toimivalla on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada ja käyttää toisen Uudenmaan maakunnan hyvinvointialueen, Helsingin kaupungin ja HUS-yhtymän terveystalvelujen järjestämisestä vastaavan toimivaltaisen viranomaisen potilastietoja potilaan hoidon edellyttämässä laajuudessa. Potilaalla on oikeus kieltää tietojensa luovuttaminen.
- Sääntely on voimassa 31.12.2025 saakka

Tausta

- Eduskunta hyväksyi uuden asiakastietolain hyväksymisen yhteydessä lausuman (EV 300/2022 vp, HE 246/2022 vp), jonka mukaan eduskunta edellyttää valmisteltavaksi Uudenmaan alueen potilastietojen käsittelyyn toistaiseksi voimassa olevaa sääntelyä, jonka nojalla terveydenhuollon ammattihenkilöillä olisi sujuva pääsy potilasturvallisuuden kannalta olennaisiin tietoihin potilaan tietosuojaa kunnioittaen
- Pääministeri Orpon hallitusohjelmassa todetaan, että henkilötietojen käsittelyyn liittyvää sääntelyä kehitetään, jotta sosiaali- ja terveystietopalveluista kerätyt tiedot ovat sujuvammin käytettävissä eri toimijoiden välillä niin hyvinvointialueilla, Uudenmaan erillisratkaisun sisällä, yhteistyöalueilla kuin valtakunnallisesti.

Tausta

- Sosiaali- ja terveysministeriö valmisteli Uudenmaan alueen potilastietojen käsittelyyn liittyvää pysyvää sääntelyä Uusimaa-lakiin ja tämän valmistelun yhteydessä kuultiin Uudenmaan alueen toimijoita
- Esityksestä saatiin lausunnoille palautetta, että potilastietojen käsittelyn kokonaisuus muodostuu sekavaksi, koska potilastietojen käsittelyä koskevaa sääntelyä on useammassa laissa
- Sosiaali- ja terveysministeriö valmisteli palautteen pohjalta uuden esityksen, jossa sääntely ehdotetaan lisättäväksi asiakastietolakiin, jotta potilastietojen käsittelyn kokonaisuus säilyisi ymmärrettävänä ja olisi selkeää, että potilastietojen käsittelyyn Uudellamaalla sovelletaan aina muutoinkin asiakastietolakia
- Esitys sai lausuntokierroksella pääasiassa positiivista palautetta

Esitys

- Esityksessä ehdotetaan, että asiakastietolain 54 §:n 1 momenttia muutetaan ja siihen lisätään Uudenmaan alueen potilastietojen luovuttamista koskeva säännös
 - Ehdotettava säännös vastaa pääosin tällä hetkellä voimassa olevaa voimaannpanolain 64 a §:ssä säädettyä
- Asiakastietolain 54 §:ssä säädetään terveydenhuollon palvelunantajan oikeudesta saada potilastietoja ja potilastietojen luovuttaminen hoidon turvaamiseksi
- Uudenmaan alueella potilastietoja olisi siis edelleen oikeus luovuttaa terveydenhuollon järjestämisestä vastaavien rekisterinpitäjien välillä ilman luovutuslupaa, mutta asiakkaalla olisi oikeus kieltää tietojensa luovuttaminen
- Potilastietojen käsittelyyn Uudellamaalla sovelletaan kaikkia asiakastietolain muita säännöksiä potilastietojen käsittelystä, kuten käsittelyoikeuksia koskevia yleisiä periaatteita, tietoturvaa koskevia säännöksiä jne.

54 § Terveydenhuollon palvelunantajan oikeus saada potilastietoja ja potilastietojen luovuttaminen hoidon turvaamiseksi

Terveydenhuollon palvelunantajalla on oikeus saada ja käyttää muiden terveydenhuollon palvelunantajien potilastietoja potilaan terveystietojen järjestämiseksi ja toteuttamiseksi. Tiedon-saantioikeuden edellytyksenä on asiakkaan antama luovutuslupa. Luovutuslupa koskee kaikkia potilaan potilastietoja, ja sen laajuutta voi rajata kieltojen avulla.

Uudenmaan maakunnassa potilasta hoitavalla hyvinvointialueen, Helsingin kaupungin ja HUS-yhtymän terveystietojen järjestävällä ja toteuttavalla viranomaisella ja sen lukuun toimivalla on kuitenkin oikeus salassapitosäännösten estämättä saada ja käyttää toisen Uudenmaan maakunnan hyvinvointialueen, Helsingin kaupungin ja HUS-yhtymän terveystietojen järjestämisestä vastaavan toimivaltaisen viranomaisen potilastietoja potilaan hoidon edellyttämässä laajuudessa, ja potilaalla on oikeus kieltää tietojensa luovuttaminen. Reseptikeskukseen tallennettujen lääkemääräysten ja muiden lääkehoitoa koskevia merkintöjen luovuttamisesta säädetään lääkemääräyslain 13 §:ssä.

Esitys

- Esityksessä ehdotetaan myös lähinnä teknisenä muutoksena, että Uusimaa-lain 25 §:n 4 momentti kumotaan, koska vastaava sääntely sisältyy uuteen asiakastietolakiin.
- Uuden asiakastietolain 4 §:n 3 momentissa säädetään, että terveydenhuollon toimintayksiköissä saa käsitellä palvelunantajan rekisteriin kuuluvia potilaan hoidon toteuttamisen kannalta välttämättömiä potilastietoja salassapitosäännösten estämättä.
- Uusimaa-lain 25 §:n 4 momentti lisättiin Uusimaa-lakiin samassa yhteydessä kun voimaannpanolakiin lisättiin väliaikaisesti voimassa oleva 64 a §. Säännös vastasi aiemmin järjestämislakiin lisättyä 58 §:n 2 momenttia, joka on sittemmin uuden asiakastietolain antamisen (HE 246/2022 vp) yhteydessä kumottu. Uusimaa-lain 25 §:n 4 momentti olisi siten vastaavasti kumottava.

Esitys

- Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2026, kun väliaikainen sääntely lakkaa olemasta voimassa

Kiitos.

Outi.ayras-blumberg@gov.fi

Sosiaali- ja
terveysministeriö